

REVISTA

DE LA

CÀMARA AGRÍCOLA OFICIAL

DEL

VALLÈS

Aquesta Revista se reparteix de franch entre tots els socis de la Càmera.

Pera els que no siguin socis, el preu de subscripció es de cinch pessetas l' any.

Se publica al menos una vegada al mes y sempre que la seva aparició sigui convenient.

No té número fixo de planas.

Dels treballs firmats, no se'n fa solidaria la Revista.

Els originals no's retornan.

De todas las obras que 's reben, se 'n dona compte á judici de la Direcció.

Els anuncis, á preus convencionals.

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Secció 3.ª de la Càmera Agrícola Oficial del Vallès

GRANOLLERS

Ofertas y demandas

Aquesta Revista contindrà la present Secció, al objecte de que tots els socis de la Càmera hi puguin posar anuncis de compra ó venda de productes agrícols, bestiar, fincas y tot lo referent á agricultura.

Pera anunciar en aquesta Secció, s' ha de ser soci de nostra Càmera; l' anunci per cada inserció, val á rabó de 25 céntims la ratlla.

Informes y encárrechs, á la Secció 3.ª de la Càmera.

OFERTAS

—Hi ha per vendre una junta de bous de vuyt pams d' alsada y de uns quatre anys.

—Matxo apropósit pels trevalis de pagés: se ven.

DEMANDAS

—Se desitja un mosso de pagés, que sigui bon jornalero y sápigamenar el carro. Será preferit si te familia y te algunas terras ó petita ocupació.

—S' arrendará á qui 'l tingui un camp de regadiu, aprop de Granollers. De cabuda, duas cuarteras aproximadament.

REVISTA

DE LA

CAMARA AGRÍCOLA OFICIAL
DEL VALLÉS

SUMARI: Avensos agrícols; Una visita á las máquinas batedoras de Mollet —Higiene, Medicina y Economía del Camp, IV —*Secció oficial*: Las probas dels conons granífuchs, Comunicacions; Avis als obligacionistas.—Als culliters de canem del Vallés —*Secció Bibliogràfica*.—*Crònica*.—Varietats.

Avensos agrícols

Es ben cert que un home sol pot perdre á una localitat y á una comarca entera, portant hi y fomentant hi passións insanas, entrebant el desenrotllo de interessos materials ó de fet malmetentlos, essent exemple d' immoralitats en el comer, en l' exercici d' una professió, etzétera; la experiència ens demostra que tots aquets casos poden esdevenirse, venint á ser aquell mal home com llevar d' una mala herba que s' exten arreu, malgrat els trevalls que 's fassin pera deturarla.

D' aquets mals homes tots n' hem conegut y en coneixém, y qui més, qui menos, tots hem rebut las conseqüèncias de la seva perfidiosa conducta, com per molt que fem per defensarnos, las patirán els que vinguin darrera nostre, perque una acció social, bona ó dolenta, no s' estronca pas sempre durant la vida d' una sola generació.

Per exercir aquesta poderosa acció social, no s' ha pas de ser un *personatge*, tal com s' enten aixó ordinariament; no s' ha pas de ser un home públich de cap d' ala, un home d' aquells que cada día en parlan els diaris; ni es precis ser diputat, ni alcalde, ni jutje, ni cap de colla de las que 's forman pe 'ls pobles; pera exercir una acció social benefactora, n' hi ha prou ab estar dotat de bons sentiments, tenir amor á la terra y al próxim.

Per aixó son molts els que 'ns llegeixen que la practican ó poden practicarla aquesta bona acció social, y fan ó podrian fer de consegüent, molt més bè al país que més de quatre de qui devegadas el país n' espera regeneració. Un senzill ciutadà ó particular es devegadas, per lo tant, persona molt més important que un Ministre, que un Diputat y que un cap de colla qualsevol, si els seus sentiments nobles, el seu esperit de progrés y la seva cultura els ha exteriositat en alguna acció ó en alguna obra de interés públich moral ó material.

Aixó pensavam l' altra día trobantnos á Mollet pera veure la maquinaria agrícola que ha introduit D. Frederich Ros, Secretari de la Càmera Agrícola del Vallés. La màquina bregadora de cánem, importada d' Italia y las duas batedoras, de construcció catalana, deixant apart els beneficis que poden redituar per son possessor, portarán desde ara y per sempre incalculables beneficis á tots els culliters de Mollet; y no sols aixó, sino que l' exemple de Mollet s' encomanará á altres punts de la comarca y de fora d' ella, esdevenintse en conseqüencia una disminució considerable en el preu de producció—ademés del perfeccionament d' elaboració y altrás ventatjas—que indubtablement farán molt més renumeradors els cultius á que 'ns referim.

Com que 'l progrés á la curta ó á la llarga s' imposa, l' avens que significa la maquinaria de Mollet hauria vingut més ó menos tart sense la generosa iniciativa del nostre ilustrat company; pero entre tant la gent de Mollet haurian passat aquesta cullita y qui sab quantas sense gaudirse de tals ventatjas que haurian sigut primer per altres, endarrerintse, de totes passadas, el progrés general.

Pera arribar á la realisació dels seus ideals, ha passat el senyor Ros per un calvari de contratemps, per tots els destorbs imaginables y fins pe 'ls que no serian imaginables si no fossim en un país tan mal regit y administrat, y de tanta ignorancia y rutinarisme; pero ell n' ha sortit triomfant, y la seva iniciativa, convertida en important millora pública, l' ha fet acreedor una vegada més á la consideració de la gent de Mollet y dels agricultors en general.

Una visita á las màquinas batedoras de Mollet

El dijous á la tarde, dia 23 d' aquest mes, una Comissió de la Càmera Agrícola va anar á Mollet al objecte de veure funcionar la màquina de batre que allí ha instalat el nostre company D. Frederich Ros.

Varen surtir de Granollers els senyors Dachs, Mayol (J.) y Maspons (J.), ajuntantse á ells al passar per Montmeló, ahont hi estihueja, el senyor Parés, també de la Junta Directiva.

Els acompanyaren per Mollet els senyors Ros, Plantada, Fonolleda (Vicents) y Tura.

Varem anar de primer á la fàbrica de serrar fusta moguda á vapor de la senyora viuda de Morató, en quin punt el seyor Ros hi tèn instalat el dinamo que, ab la forsa de vapor del citat establiment, desenrotlla la energia eléctrica necessaria pera moure las duas màquines batedoras adquiridas per el citat senyor Ros.

En el mateix establiment hi varem veure, embalats encara, els acarreus de la màquina bregadora del cánem, que funcionarà aviat y de la que parlarem un altre dia.

En l' expressat dia anava sols una de les duas màquines de batre, acabantse els trevalls d' instalació de l' altra. Se poden traslladar fàcilment allí ahont convingui: aquell dia la màquina que 's feya trevallar, estava instalada á l' era de can Fonolleda, haventse necessitat per aixó unas bonas extensions de cable, donchs la distancia que va d' allí al punt ahont se produeix la electricitat, es bastant llarga.

La màquina en qüestió es construïda pe'l senyor Sanpere, de Barcelona, essent la primera d' aquest model, que ha trevallat. Es molt senzilla, de manera que l' trevallador del camp menos intel·ligent en màquines s' en fa càrrech tot seguit. S' engarjola per un cap garbas á desdir que li va donant un batedor sense may parar, y per l' altre treu el boll que un trevallador va apilant á poca distancia, y la palla, que resulta molt bona, es recullida á demunt d' una vela ó llençol posat á terra pera endurse'l quan es ple. Las triaduras—molt escassas—son recullidas en una sanalla á sota del mitj de la màquina; el blat, que surt molt net, va á parar al sach que la mateixa màquina agnanta.

Pera fer la batuda regularment, es á dir, sense que la màquina hagi de parar may, tant per falta de garbas, com per retirar el boll, la palla, el gra, fer el paller, etz., se necessitan nou homes.

Cada màquina bat per hora sis garveras de vint y una garva ab xeixa; ab l' ordi 's va més depressa encara.

Se calcula que enguany las duas màquines baterán cinch mil garveras.

La màquina que funcionava aquell dia, ha batut de dia y nit, contant per aixó ab las collas d' homes corresponents. A la nit no hi falta claror, donchs ab las bombetas d' incandescencia se fa una illuminació espléndida. Aixó es una de las cosas que més han cridat l' atenció del públich, que 'ls primers dias hi acudia á professó feta.

Indubtablement l' objectiu principal que aquí s' ha de cercar, que es la baratura, s' obté en gran escala. L' amo del blat porta las garvas á l' era y s' emporta el blat y l' boll; el paller li fa l' administrador de la màquina; paga 2'25 pessetas per garvera de 21 garvas. Si 's tracta d' ordi, se paga 1'75.

No 'ns hem d' entretenir aquí en treure calculs, porque tothom ho sab fer prou, no dubtant que ningú deixarà de veure la economia que aixó representa.

Suposant que l' sistema ab màquina s' extindrà cada dia més, sigui ab la descrita, sigui ab altre model, no sols se podrà obtenir una gran economia, sino que además s' obtenen altres ventatjas: el poguer batre encara que plogui, donchs s' extén una vela á damunt de la màquina; el poguer ventar encara que no fassi

vent; i' escursar la temporada de batre, lo que porta el disposar d' homes que tant escassejan en aquesta temporada pera las altras feynas del camp etc.

Els representants de la Càmara varen felicitar coralment al senyor Ros per aquesta innovació de las màquines batedoras y per la de bregar, que ajudant Dèu, descriurém un altre dia.

Abans de marxar els forasters varen anar á casa de don Joan Tura, Vocal que havia sigut de la Junta, tenint ocasió d' allissonarse pràcticament ab algunas qüestions de cultiu y de maquinaria que 'ls hi va mostrar aquell intel·ligent pagés masover, que per lo que 's veu necessita molta aygua pera ofegarse.

HIGIENE, MEDICINA Y ECONOMÍA DEL CAMP

IV

Higiene de las personas

Costa cambiar de costums.—Associació.—Un pagés modelo.—
El bè es combatut.—Cumplir el deber.—«Obra son amores.»
—Negoci important.—Culpa dels que nò viuhèn en la propietat y dels neutres.—Pocas medicinas.—Bon régimen.—
Domar de petit.—Proba de immortalitat.—La virtut atreu.
—Importancia de la educació.

Aquell metje pagés de qui vos parlava com modelo de sapiguer criar als seus fills forts, bons, instruits y ben educats á pesar de la mostra del bon resultat del sèn sistema, era poch seguit en sos consells y poch imitada la seva conducta, per que costa el cambiar de costums: més aviat va esser imitat y cregut com á pagés, á qual art tenia gran afició, com quedarà probat ab dos ó tres exemples.

Estaba en un pays de molt oli, usantse en ell las antigas prempsas de lliura; y ell, tocant els inconvenients de ditas prempsas, me va demanar datos de las prempsas hidràulicas; y després de ben assegurat de sas ventatjas, se va unir ab tres propietaris més pera reunir dos mil duros y feu un llarch viatge per fer dita instal·lació, ab la qual, además de treure molt més oli y anar més depressa, cobrant aixís de sobras l'interés, prempsaban, pagant un tant, las olivas d' altras ab regular benefici. Dita proba portá altras prempsas hidràulicas en altres pobles.

Com veyem, se valgué de la *associació*, com de la *associació* se valgué per posar una fàbrica d' esperit de vi y tartrá, y per portar altres progressos en el pays.

Dit senyor, quan ens reuníam, sempre parlava de agricultura, y deya ab molta rahó que era l' ofici de agricultor el més agradable, el més útil y el més noble. Ell va esser dels primers que empleá els adobs quimichs y guanos, y recordo que per convencer als pagesos, en un camp de la vora del camí més concorregut, en la

meitat hi posà guano y lo mateix en un tros de patatas, fentse creus els pagesos de la gran diferencia de color y desentrollo que s' hi notava, essent causa tan clara, de que l' any vinent l' imitessin alguns pagesos, cuydantse ell de fer venir un vagó de guano, que lograren més barato per medi de la *associació*. Tenia afició als fosfats, y ne donaba á la quitxalla y als animals perque fossin forts, y ne barrejava ab els fems, procurant en tot fer participar als demés dels seus coneixements.

Comprenent que la *associació* es la base per lograr lo demés, va esser un dels fundadors de la Càmera agricola, fent propaganda pe'ls pobles, costantli á ell y á altres, sacrificis, diners y disgustos com costan las cosas bonas, que son combatudas per personas de poca il·lustració, per egoistas ó envejosos y per esperit de partit ó miserias humanas. Un dia estava enfadat perque, essent la Càmera la base de la salvació pe'ls pagesos, eran gansos en ficarshi, y fins n' hi havia molts que la criticaban y deyan que 'ls principals s' hi feyan l' *arrós*, quan tants sacrificis els costaban.

—No 'n fassis cas,—li deya un servidor—que tot vol el seu temps, y la veritat acabarà per desarmar als tontos y als que 's mouhen per fins poch elevats contra la *associació*: es clar que fa sufrir lo veurer que en els pobles en lloch de unió hi há divisió, que las personas honradas y que buscan el bé dels pobles, son á vegadas menos cregudas; y que 'n resum son més creguts els dolents que 'ls bons, pero sempre ha sigut aixis, y més si hi há falta de il·lustració y moralitat.

Aixó no 'ns ha de acobardir per deixar de fer el bé y posar els medis per lograrlo, cumplint ab nostre deber, tranquils per l' éxit, sigui 'l que vulga, sens esperar ni tan sols l' agrahiment de molts: aixó proba que molts se deixan governar per la passió y no per la rahó, que no jutjan com deurian als homes per las sevas obras, com als arbres pe'ls seus fruyts. Més, molt més important es la relligió que decideix de nostra eterna salvació ó condempnació, y no obstant, moltissims no resan ni compleixen ab la obligació d' anar á Missa y faltan á lo que Dèu mana, de lo qual se m' en planyia un senyor Rector plé de zel y de tristor, y jo li deya: Es molt trist que 'ls parroquiáns creguin y segueixin consells de perdició y que no escoltin la veu del Rector que 'ls parla per encarrech de Dèu de la salvació, que es el negoci més important; pero consolis que á Jesucrist li passá pitjor, y cumplint vosté ab el seu deber ja compleix devant de Dèu, y aquells que 's vulguin perdre que 's perdin, que sempre n' hi há que 's volen salvár y se aprofitan.

Tant debó que aquet metje pagés, amich mèn ab qui fá temps teníam aquesta conversa, tingués forsa imitadors, donchs vivia en el camp, disposant de medis sobrats per viurer en ciutat; y feya molt bé perque en el camp se criaba fort ell y la familia, y com hem dit portava avenços y ventatjas als pagesos del país. ¡Oh, y quina desgracia per ells y pe' l poble es que 'ls propietaris rics deixin las sevas propietats y visquin en las grans poblacions, privant als pagesos y pobles dels seus capitals, dels seus consells, de la seva inteligencia, del seu apoyo y del seu bon exemple! Bona culpa tenen del endarreriment y desmoralisació y desunió de molts pobles que sols coneixen als propietaris per pagar, y bon compte n' haurán de donar á Dèu y á la patria.

La desgracia d' Espanya vé en gran part de la gent *neutra* que no més se cuida de tallar cupóns, cobrar arrendaments, menjar bè y gosar, sens preocuparse dels mals governs que fá anys ens perden; sens preocuparse de que la desmoralisació augmenta y de que la agricultura agonitza. ¡Cóm no 's despertan per ajudar als bons en la regeneració moral y material de la patria, sentint que 'ls socialistas y anarquistas trucan més fort á las sévas portas!...

Tornem á la higiene: dit metje en el fort del hivern anava sense capa ni tapabocas y no s' encostipaba, perquè una hora abans de llevarse—y 's llevaba demati.—se rentaba tot el cos ab aygua freda; dormia ab el finestró mitj obert sense vidre, fent lo mateix els demás; feya criar els fills á la seva dona y tenia aborridas á las didas, qu' es casualitat trobarne de bonas, no poguent la millor suplir á una mare: per alguna criatura que li escassejava la llet, l' ajudaba ab llet de cabra ó vaca ab aygua d' ordí. Poch amich de medicinas fortas que espatllan els ventrells, alguna purgüeta y lavativas, y per rebaixar la febra, obtenia molt bons resultats ab las rentadas d' aygua freda sola ó ab vinagre, las que usan molts metjes ab éxit. Era amant de l' aygua freda, del aire pur del camp, de la netedat y del exercici, y per aliments pa de casa, verduras y llegums, llet y ous, y de carn sols en la escudella y barrejada ab verdura y llegums, creyent que molts ríchs pateixen del pador, de reumatisme y poagre per menjar massa carn y beurer massa vi y café y fer poch exercici. Era tant enemich del aire corromput que fugia de locals de massa gent: un dia al ficarse dintre un cotxe ab las finestras tancadas, n' obri una per respirar bè, y queixantse una dona que portaba 'l seu fillet qu' estossejava de debó, dihent li agafaria una pulmonía, li respongué:

—El vostre fillet tè tos pe 'l mal aire que está respirant, y l' aire dolent é impur y massa calent es el que produheix constipats y pulmonías: ja veurén com ab el finestró obert se trobará millor.

Y en efecte, pará de tossir y se adormí com un angelet.

Els meus dormen ab la finestra entreoberta y res de bressol y cantals: al principi ploran, com quan els rento ab aygua freda, pero prompte s' hi acostuman y 'ls agrada; además, el plorar un xieh els desentrotlla 'ls pulmóns, com els fortifica l' aire pur y l' aygua freda.

L' obediencia es la virtut més necessaria y de petits no 'ls deixo passar la seva, ni porto pressa que enrahonin y caminin: que mamin y dormin y á passejar pe 'l camp. Hi ha pares que tot lo dia 'ls están fent figuras, y els fan tornar airviosos y raquitiehs.

S' han de domar de petits reprimint las petitas passións, satisfent las sévas necessitats, pero no las impertinencias y exigencias que crien mals habits que duran tota la vida.

S' ha observat que la fesomia de naixement se conserva més ó menos tota la vida, y que al morir s' accentúa y torna bonica, especialment las personas que tenen bona mort per haber portat bona vida: aixó y 'l respecte que 'ns fan els morts—atracció 'ls que moren en opinió de santedat y por els que son duptosos,—es digne de consideració y son probas de que nostra ánima es immortal. Digan lo que vulgan els que tenen la desgracia gran de no tenir religió; la virtut y santedat atrau

els cors, y síno que me expliquin perquè un rey mort y es olvidat, y perquè un pobre pagès com Sant Isidro es venerat tants anys després de mort y s' agenollan davant la seva imatge mils de personas, nobles y reys.

Els fills que no reben exemple y educació dels seus pares, es com si fossin horfens ó borts: que siguin robustos, perquè sense salut no s' es bó per res; que siguin instruits perquè 'l treball entés es el que val y produheix; que siguin treballadors. que 'l treball dona pa, enobleix per ser imposat y benehit per Dèu; y sobretot que tinguin religió, que sense religió no hi ha ditxa y es la base de la societat, y de lo qual donarán els pares terrible compte á Dèn. Y ¡son tants y tants els pares que no resan ni donan exemple de religió als fills, els quals veyent que 'ls pares no van á la Iglesia, que renegan y tenen altres vicis, es un miracle que no 's perdin! La educació que es lo més important, está molt descuidada; y de aquí vé la desgracia. En la educació religiosa y agrícola, en la moralitat, instrucció y unió, trobarém nostra salvació y la regeneració verdadera.

SECCIÓ OFICIAL

Las provas dels cañons granífuehs

Conforme varem dir en l' anterior número, s' ha enviat al Ministre de la Guerra la següent Exposició-instancia:

EXCMO. SR.:

Nuevamente la Cámara Agrícola Oficial del Vallés tiene el honor de dirigirse á V. E., molestando su ilustrada atención para exponerle algunas consideraciones relativas á los cañones contra los pedriscos y á la pólvora que á los disparos de los mismos se destina.

En instancia de 10 de Junio del año próximo pasado 1902, formuló esta corporación ante ese Ministerio una petición que fué benévolutamente satisfecha, consistente en pedir para los socios que tuviesen cañones granifugos en sus propiedades, alguna cantidad de pólvora de la que se manda retirar periódicamente por el ramo de Guerra.

El Excmo. Sr ministro de la Guerra con fecha 9 de Julio, se sirvió dictar una R. O. disponiendo que por el Parque de Artilleria de Barcelona se facilitase á esta Cámara por vía de ensayo 100 kilogramos de pólvora antigua de la destinada al servicio de salvas, mediante que la corporación favorecida manifestara el resultado de las pruebas, para que pudiera seguirse, en caso de ser satisfactorio, la tramitación expresada en el contrato con la Sociedad de explosivos.

Por el conducto correspondiente, se enteró, Excmo. señor, esta Cámara con la satisfacción natural de haber sido atendida su súplica, de lo dispuesto en la indi-

cada B. O., procediendo inmediatamente á realizar los trámites necesarios para entrar en posesión de aquella cantidad de pólvora.

Una vez se hubo hecho cargo de ella, esta Junta lo comunicó á los asociados, manifestando que cuantos tuviesen cañones granifugos, sin dispendio de ninguna clase, podían pasar á recoger pólvora con la condición de que cumpliendo lo dispuesto por el Excmo. Sr. Ministro, quedaban obligados á dar cuenta del resultado de las pruebas.

En efecto; transcurrido un año y repartida ya la pólvora cedida por ese Ministerio, esta Corporación tiene el mayor gusto en dirigirse á V. E. para manifestarle que el ensayo ha sido excelente, según por ahí todo el mundo lo atestigua y conforme á los datos concretos que obran en nuestro poder por comunicaciones que han remitido los agraciados con la generosa dádiva del digno antecesor de V. E. en el Ministerio.

Han sido seis los propietarios, socios de la Cámara, á los que se han repartido en diversas ocasiones partidas de pólvora cedida por ese Ministerio, radicando sus propiedades en diversos pueblos de la comarca del Vallés, partido judicial de Granollers, provincia de Barcelona, según vamos á especificar.

A D. Jaime Fonolleda, propietario del pueblo de Mollet, se le han entregado 19 kilos de pólvora. Se expresa así:

«Hace cerca de dos años que tengo instalado en mi propiedad un cañón granifugo del Sr. Cameo de Carriñena, sistema Stiger, el cual me ha dado siempre buenos resultados.

En 15 de Septiembre (del año pasado) amenazaba una tormenta por la parte N. O.; hice funcionar el cañón, y si bien cayó granizo en algunos términos vecinos, no llegó á dos kilómetros del expresado cañón.

Por los días 12 y 13 de Mayo último se presentaron dos temporales con caracter imponente; se disparó mi cañón, al igual que otros que hay en pueblos vecinos que forman una línea curvada de cinco ó seis hilómetros, pasó la tempestad descargando piedra en los terrenos intermedios á los cañones que eran más claros, pero respetando el pedrisco los puntos en que los cañones estaban colocados en un radio de más de un kilómetro.»

D. Luís Serra, propietario de Canovellas, á quien se le han entregado 9 kilos de pólvora, habla de la tempestad que el día 12 de Junio se desencadenó sobre esta comarca, en los siguientes términos:

«Varias veces se formó la tempestad en mi propiedad amenazando descargar en fuerte pedrisco, como lo hizo en propiedades vecinas, y otras tantas veces logré evitar que cayera en mis tierras el pedrisco con los continuos disparos del cañón sistema Bori. Esta afirmación la atestiguan varios vecinos, que vieron como realmente á los disparos del cañón las nubes perdían el carácter amenazador que presentaban.»

Además se han entregado: á D. Marcelino Vilardebó, de Llissá de Vall, 28 kg.; á D. Jaime Martí, de Llissá de Munt, 28 kg.; á D. Jaime Cladellas, de Caldas de Montbuy 8 kg.; y á D. Juan Tura, de Mollet, los 8 kg. restantes, por ser todos ellos socios de la Cámara y tener instalados en sus respectivas propiedades cañones granifugos de diversos sistemas.

Todos ellos se dirigen á esta Junta explicando en los términos más halagüeños los brillantes resultados obtenidos en diversas ocasiones, manifestando como sus propiedades han quedado salvadas de los pedriscos que por desgracia han sido frecuentes en esta comarca durante estos últimos meses, atestiguando unos que han presenciado la disolución de amenazadoras nubes, y otros que en lugar de piedra han visto caer en el radio de un kilómetro de sus cañones copos blandos parecidos á la nieve mientras que á tres y á cuatro kilómetros caía fuerte pedrisco.

Como se ve, Excmo. Sr., las pruebas verificadas en esta comarca han dado resultados excelentes, siendo aquí creencia general que es muy recomendable el sistema de defensa contra el pedrisco, ya por medio de cañones, ya por medio de cohetes granifugos que también han dado un resultado brillantísimo.

Pero las noticias más ó menos contradictorias que nos llegan de otras comarcas, la natural apatía de la gente rural y la resistencia que oponen á toda innovación, es causa de que tales sistemas de defensa estén todavía en el período de prueba, siendo así que tanto interesa que se forme un criterio fijo sobre su eficacia, para que en su caso las instalaciones de cañones ó de cohetes sean generales en todo el país y no señalen, como ahora, una excepción.

Mucho puede contribuir á ello el aspecto económico de estos medios de defensa, dependiendo en buena parte de V. E. el disminuir los dispendios que se originan, si dispone la concesión de partidas de pólvora á las Corporaciones de agricultores para que la repartan entre sus asociados.

La Cámara Agrícola Oficial del Vallés eleva nuevamente ante V. E. la expresión de su gratitud y reconocimiento por el generoso donativo de que fué objeto, y por las razones antedichas

Suplica á V. E. se sirva disponer sea concedida á esta Cámara una partida de pólvora antigua de la destinada al servicio de salvas, para que con ella puedan sus socios hacer disparos con los cañones granifugos, quedándose obligada la Corporación solicitante á dar cuenta á V. E. de los resultados obtenidos con dichos disparos, en la forma que lo acaba de hacer ó en otra mejor que V. E. se sirva disponer.

Dios guarde á V. E. muchos años.

Granollers, dos de Julio de mil novecientos tres.—Salvador Dachs.—José Margenat, Srio. actal —Excmo. Sr. Ministro de la Guerra.

Comunicacions

Entre el President de la Cámara y las personas que se expresan, se han cursat aquest mes, el següents telegrams:

Ministro Hacienda.—Madrid.

Cámara Agrícola Oficial Vallés suplica V. E. deniegue admisiones temporales trigos, peligrosas para agricultura; á fin proteger industria se concedan primas exportación que compensen derechos.

Ministro Agricultura.—Madrid.

Cámara Agrícola Oficial Vallés suplica V. E. interponga influencia se denieguen admisiones temporales trigos peligrosas para agricultura; á fin proteger industria se concedan primas exportación que compensen derechos.

José Zulueta: Congreso.—Madrid.

Cámara Agrícola Vallés le felicita por brillante defensa agricultura, lamentando que reconocida por Congreso, bondad de lo expuesto, no sea atendido.

Ministro Hacienda.—Madrid.

Cámara Agrícola Oficial Vallés, suplica V. E. resuelva favorablemente instancia Instituto Agrícola Catalán de 4 Junio último, referente á viñedos filoxerados por ser de justicia.

Ministro Hacienda á Dachs. Cámara Agrícola Oficial Vallés.—Recibido su telegrama llamaré atención Junta Aranceles.

Ministro de Agricultura á Sr. Dachs, Cámara Agrícola Oficial Vallés.—Tengo el gusto de contestar satisfactoriamente á su moción.

Finalment s' ha rebut la següent comunicació:

Sr D. S. Dachs, Presidente de la Cámara Agrícola Oficial del Vallés.—Muy señor mio: Recibido su telegrama del 29 de Junio, debo decir á V. en su respuesta que la instancia del Instituto Agrícola Catalán de San Isidro de Barcelona referente á viñedos filoxerados á que en aquel se refiere, ha sido resuelta por Real orden de 22 de Junio anterior, afirmando no ser preciso hacer ninguna de las declaraciones que aquella Corporación solicita, porque en virtud de la de 24 de Marzo de 1902 se acordaron las bajas que eran oportunas, sin que tal procedimiento haya ofrecido hasta ahora la menor dificultad.—Con este motivo se ofrece de V. afectísimo S. S. q. b. s. m.—F. R. SAN PEDRO.

Avis als obligacionistas

Els tituls de las obligacions

Están ja enllestits el tituls de las obligacions emesas per la Cámara Agrícola del Vallés.

Per lo tant, tots els que tenen rebuts provisionals poden passar á recullir aquets tituls definitius.

La lámmina d' aquestos títuls produheix un bell cop de vista. Al vol de la indicació de la emisió hi ha á un costat un dibuix d' un pagés menant una parella de bous y á l' altre una prempsa portátil. Las llettras y el dibuix son de gran elegancia, honrant á son autor don A. Cardunet, aixís com el tiratje general honra de debó á la casa Lopez Robert.

A dessota hi ha 30 cupons y á la part del darrera s' hi llegeixen las condicions d' emisió.

En la sala de Juntas de la Càmarà, s' hi ha posat en un cuadro un exemplar del dibuix extret del original, que es de mes dimensions que 'l que acompanya la lámina que posseirán els obligacionistas.

Als culliters de cánem del Vallés

Atesa sa importancia, transcribim la següent fulla anunci que hem rebut:

«Una de las plantas que 'n nostra Comarca Vallesana constituía, en altre temps, un cultiu important y que d' alguns anys ensá s' ha anat disminuint, es la del cánem.

A duas poderosas causas s' ha d' atribuir el decreixement de la producció del cánem, que son: la forta depreciació que sufrí anys passats l' expressat producte, en virtut de competencia ocasionada per altres cánems d' origen extranger millors presentats al comer que no els nostres, y á la falta de brassos que cada día es més manifesta pe 'ls trevalls de l' agricultura, molt particularment per la fatigosa operació del bregar, puig que donat lo pesada que es, contats son el pagesos que sápi-gan fer dita feyna de manera que deixin el cánem ben net y sense malmétrel.

Ha d' esser d' interés pe 'l pagés el que 'l cultiu del cánem no sols no mimvi en nostra Comarca, per causas de competencia, sino que augmenti sa producció, perfeccionantse, al efecte, son cultiu y usantse dels medis més apropiats per bregarlo, á fi de conquistarli la reputació d' estar ben deixat y ben net, de que avuy careix per complet, y tingui, per consegüent, en el comer major estima que no té

Per atendre á una necessitat que cada any se fa sentir més per las rahóns exposadas, s' instal·lará en el poble de Mollet del Vallés una máquina apropiada pera bregar el cánem ab la deguda perfecció, rapidesa y economia.

En quant á la perfecció, moltas son las personas que ja 'n poden donar rahó, puig que 'n diferents llocs de la Comarca s' ha exposat cánem vallesá bregat per medi de la máquina que 'n la propera temporada funcionarà en el poble de Mollet, quin cánem ha merescut alabansas de tothom qui l' ha vist.

Respecte á la rapidesa, es fácil regoneixer que ab la máquina se podrá bregar una cantitat extraordinaria de cánem, y que las ventatjas que la máquina oferirà al pagés per la promptitut en que trevallarà, son fácilmente de preveure: 1.ª Que tant prompte que tingui amarat y sech el cánem ja 'l podrá portar á la máquina, evitant aixís tot perill de foch y salvant de que s' ennegreixi per la pluja gens de cánem de demunt de las garberas. 2.ª Poderlo vendre ó tenirlo á disposició de poderho efectuar al cap de pochos días d' haverlo cullit, deixant de tenir exposada á l' intemperie cap cantitat ni valor com actualment á la majoria delt pagesos els hi succeheix, y 3.ª No haver de passar cap neguit en espera del bon temps y de que vagui per poderse posar á bregar.

Y per últim, la economia la trobaran de moment els pagesos que portin el cànem a la màquina, en el cost de bregar, y més tart, molt probablement veuran com el cànem del Vallés serà més sollicitat y son preu pujarà del que ordinariament té (1), per rahó de la major estima que guanyarà presentantlo en semblants condicions que té el cànem estranger.

La màquina de bregar que s'instalarà dintre de poch devant de l'estació del ferrocarril de Fransa del poble de Mollet, que tindrà per nom la *Bregadora del Vallés*, funcionarà baix las condicions següents:

1.ª La persona que vulgui bregar el cànem ab la màquina, deurà transportarlo a son càrrech al lloch expressat y subjectarse al torn que li correspongui.

2.ª L'Empresa de la *Bregadora del Vallés* avisarà, per carta ó per medi dels seus corredors, als interessats que tinguin el cànem bregat, perque 'l vagin a retirar dintre del plasso que se 'ls hi marcarà.

3.ª Las personas que vulguin emportarse'n las clamuixas, se 'ls hi entregaran a rahó de 3 quintás per cada un de cànem net.

4.ª La *Bregadora del Vallés* comprarà també el cànem en estat llenyós, ó sia abans de bregar, baix el preu y condicions que s'estipulin per cada partida.

5.ª Igualment comprarà el cànem que se li ofereixi bregat en la màquina, al preu que 's passi a la Comarca y en aquell temps.

6.ª El preu a que 's bregarà serà a 5 pessetas el quintá.

7.ª La temporada que funcionarà la màquina serà una sola, y per lo tant els que no hagin portat el cànem dintre el temps que se 'ls hi senyalarà, no podran bregarlo en dita màquina.

y 8.ª La *Bregadora del Vallés* se regirà pe 'l pes que dongui la bàscula de la Empresa. S'adoptarà el quintá de 40 kilos.

Se recomanan moltíssim als pagesos que tinguin gran mirament en l'operació del amarrar, puig que d'ella ne dependeix que 'l cànem quedi més ó menos ben deixat, y per lo tant, que son preu varii, també, segons la bondat y netetat del género.

Aixís mateix se fá present als pagesos que al segar el cànem procurin posar per separat el cànem curt del llarch, aixó es: fer manadas del cànem curt, que, generalment, hi queda el de las boras del camp y l' d'algún sedeny.

Igualment s'adverteix la conveniencia que hi ha pe 'l major bon treball de la bregadora, de que las manadas sian una quarta ó quinta part més dobles de lo que avuy s'acostuman a fer.

La Empresa de la *Bregadora del Vallés* confia en que las condicions estampadas en la present circular seran convenientas al pagesos culliters de cànem de la nostra encontrada y que 'n sa virtut se decidiran aquestos, deixant de fer resistencia a tota innovació, a portar el seu respectiu cànem a bregar pe 'ls medis que, ab

(1). En el present any no te dita el que 'l nostre cànem s' hagi pogut vendre a tant bons preus, puig que aquesta alsa ha sigut motivada per la malíssima cullita que hi hagué l' any passat al Nort d' Italia.

manifest profit, ofereix la moderna mecànica agrícola. — Mollet 1 de Juny de 1903.
—La Empresa de la *Bregadora del Vallés*.»

Aquesta fulla ha sigut profusament repartida en tots els pobles de la Comarca del Vallés ahont se sembra cànem; y tant per tractarse de una innovació que pot donar molts estalvis de temps y gastos, com per ser un avens per la agricultura de aquest país, no habem tingut reparo en transcriuerla en nostra REVISTA, recomanant en gran manera á tots els que cullen cànem que 's fixin ab las condicions que ofereix *La Bregadora del Vallés*; entre las que 'ns ha agradat molt el veurer que desde un principi fa una reforma que moltas vegadas s' ha proposat per aquesta Càmara Agrícola; aixó es que 'l pes se conti per quintars de 40 kg., desterrant per sempre més la anomalia perjudicial pe 'ls pagesos que al comprar las llevors els hi pesan aixís, y quan se tracta de vendre han de donar 104 lliuras per quintá. ¡Que tothom ho fassi de la mateixa manera!

SECCIO BIBLIOGRÁFICA

Conciertos económicos y reforma de la contribución de inmuebles, cultivo y ganadería, per el Marqués de Camps. — Traduhit en castellá s' ha publicat el discurs pronunciat per l' il·lustrat agricultor D. Carles de Camps en el Congrés Agricol de Manresa.

En la nostra Revista y en tota la premsa s' ha parlat ab extensió y ab elogi de tan magnífich trevall.

— Hem rebut un folleto contenint el R. D. organisant las Cámaras Agrícolas, Estatuts de la Càmara Agrícola de Santa Cruz de Tenerife, document declarant oficialment constituída dita Corporació y Reglament de la mateixa.

Agrahim la atenció.

CRONICA

A disposició dels socis que vulgan provarlo, tenim en la Càmara un aparato per batre que, segóns provas que s' han fet, va molt bè, fent caure 'l gra de la espiga y deixant la palla molt tova, lo que fa que 'l bestia se la mengi molt bè.

Durant aquest més en el nostre local social hem tingut el gust de rèbrehi duas comissions de propietaris que han vingut pera enterarse d' alguns assumptos que son objecte de l' atenció de la nostra Càmara.

Els primers que varen venir son els senyors Cabot, Vancells y Reverter, de Sant Andreu de Llevaneras, venint últimament una comissió de propietaris de la Plana de Vich.

La Junta, considerantse molt honrada ab tals visitas, ha procurat complaure tal com ha pogut als nostres confreres de las comarcas vehinas.

Alguns consocis nostres possehidors de canóns granifuchs ens preguntan si tenim més pólvora pera donalshi

Per ara no: y com podrá ser que ab el cambi de Govern esdevingut després d'enviada la Exposició que publiquem en altre lloch no fos contestada aquella Exposició-instancia, esperarém alguns días més, y si no rebém contesta del nou Ministre de la Guerra, li recordarém lo que 's demana en dita Exposició.

VARIETATS

Manera d' evitar que 's corquin las patatas

De uns quants anys en aquesta part, ve observantse que després de arrencadas y colocadas las patatas al lloch destinat á depòsit pe'l consum de durant l'any, móltas son las vegadas que 'n compte de trobarlas sanas y bonas es troban que totas ellas son un corch.

El procediment pera evitar aquesta plaga no pot esser més fácil ni més senzill.

Quan s' arrencan las patatas es necessari que aquestas tinguin tot el seu desenrotlo y si la terra es molt humida, es convenient deixarlas aixugar bè, procurant ferho á la ombra en cas de que 'l sol fos massa fort. Si 'l terreno es sech, es poden colocar de moment las patatas en portadoras ó coves, y no en sachs com s acostuma fer moltas vegadas, porque d' aquesta manera no se 'ls trenca la pell, no reben tants cops, quedan més bonicas y no es tan fácil que 's fassin malbè.

Las patatas poden depositarse en qualsevol lloch, tant tè que aquest sigui el celler com las golfas y que sigui gran com petit, porque poden colocarse en una pila, ja que haventhi més gruix es conservan millor.

Sempre que una pila de patatas es corca s' ha observat que las més perjudicadas son las de de nunt, y aixó es degut á que están en més contacte ab l ayre y la claror. Al objecte, donchs, d' evitar que s corquin, es convenient taparlas bè ab una capa de boll, ó bè sachs, y deixarlas com més tapadas es pugui; al mateix temps convé tancar el local á fi de que tampoch hi entri gens de claror.

Com el temps més perillós per corcarse las patatas es mentres dura la calor, no deuen destaparse fins al mes d' Octubre ó Novembre, segóns si 'l temps continúa ó no colurós, y si es més ó menos fresch el lloch ahont s' han colocat.

Alashoras, després de treurer tots els grills, deuen extendres ab tant poch gruix com es pugui y s conservarán sense corcarse.

La operació de trencar els grills deu ferse sempre, ni que vulguin destinarse las patatas per llevar, ja que 'n aquest cas, com els nous grills que trauhen son més groixuts, al sembrarlas no s trenquen tant y las patateras surten més dobles.

El remey, com se veu, no pot esser més econòmic y senzill, comparat ab els altres que s' han utilisat fins avuy.

Hi há, no obstant, que fer una observació; y es que ab el remey indicat s' evita que 's corquin las patatas; no que 's podreixin, com acostuma á succehir moltas vegadas; l' una malura es diferente de l' altra.

UN HORTELÀ DE PACHS.

(De *L' Art del Pagés*).

Conservació del oli

Una Revista professional recomana que als fons de las jerras d' oli s' hi tiri aygua bèn neta fins á fer una capa de 10 á 15 centímetres.

Aixís s' evitará que l' oli toqui á las morcas y no agafi mal gust.

La producció agrícola al Canadá

La relació anual que ha publicat el digne Sydney Fisher, ministre de Agricultura del Canadá, comprova els notables progressos obtinguts per l' industria agrícola de dit país. «La sola dificultat que presenta, diu el ministre en el seu informe, consisteix en la falta d' obrers que 'ns impideix de produhir tant com podriam vendre y d' augmentar la superficie cultivada». Las exportacions de productes agrícols han aumentat considerablement en els últims anys, com ho demostra el quadro comparatiu següent:

Valor en dollars (1) dels productes exportats:

	En 1896	En 1902
Blat	5.771,521	18.688,092
Bestiá gros.. . . .	7,082,542	10.663,819
Formatje	13.956,571	19.686,201
Mantega	1.052,089	5.660,541
Porchs, llart y pernills . . .	4.446,884	12.457.863
Ous.	8 7,086	1.713,242
Fruytas.	1.716,278	1.922,304
	<hr/>	<hr/>
	34 832,971	70.792,062

De las partidas anteriors resulta que l' exportació de productes del Canadá ha aumentat en sis anys, de ben aprop de 36 milions de dollars, ó siguin uns 194 milions 179, 091 pessetas.

Una patata nova

M. R. Heckel, director del Instituto Colonial de Marsella, da interesantes noticias sobre una nueva patata. la *Solanum Commersoni*, la patata acuática del Uruguay. Esta planta se cultiva en Francia desde hace algunos años, y allí empiezan á darse cuenta de las ventajas que puede reportar. Lo que la recomienda á la agri-

(1) Un dollar vé á esser 5'40 pessetas sense contarhi el desmerit de la pesseta.

cultura es su aptitud para vivir en terrenos bajos y pantanosos; el no dañarla las heladas; la circunstancia de dar dos cosechas sucesivas en el mismo terreno con una sola siembra pues las raíces que se dejan en el suelo bastan para la replantación. Desde luego, el cultivo se halla simplificado: basta con dar una binazón durante la primavera. Pero aún no está ahí todo; las partes externas de esta planta son comestibles y abundantes, constituyen un forraje verde cuya producción continúa hasta que llegan los primeros fríos, y, al parecer, por mucho que se corten, la abundancia de los tubérculos no mengua.

En cuanto á éstos, se hallan en vías de perfeccionamiento, lo cual fuera de desear que se consiguiese, pues tienen un ligero amargor. De todos modos, su mejora por el cultivo es evidente. Los animales (perros, gatos, conejos y volatería) los comen de buena gana. Dentro de poco tiempo serán comestibles para el hombre, pues no les quedará indicio de sabor amargo. Se conservan bien; no les ataca la podredumbre; las ratas no los tocan y la planta no se halla sujeta á las enfermedades de las demás patatas. Esta ofrece una particularidad nada desagradable: sus flores, que se hallan abiertas de junio á septiembre tienen un aroma de los mas gratos, parecido al del jazmín.

En suma, la patata de Commerson merece ponerse á prueba. Como afirman los diversos agricultores que en ella se ocupan, hay medios para generalizar los ensayos é introducir dicha planta en el cultivo, cuando menos, utilizando tierras bajas, pantanosas, medio inundadas, para cosechar un alimento destinado á los animales, el cual, mediante el cultivo, llegará á ser también un buen alimento para el hombre.

(Del *Diario de Barcelona*).

Pastors

Els pastors, per regla general, son gent senzilla y de bon cor, y casi tots ells observadors de la naturalesa, y ab el bestiar coneixen una infinitat de cosas, segons s'esplican, treyntne algunas d'ellas recullidas de sa propia boca.

Si 'ls moltons al sortir de pastura, encara qu'estiga nuvol y ab perill de pluja no van adelarats pera menjar y esculleixen ab tota calma l'herba, diuhen ells: — ¡no plourá pas per ara!...

Si al revés, s'atipan ab desfici com delirosos y famolenchs: — ¡pluja segura!..

Si al istiu s'apilan morriosos y de cap á terra en grupos: — ¡calor segura!.. Si ho fan á l'hivern: — ¡senyal de fret!...

Si al sortir del corral de pastura, com espantats s'arremolinan, seus motiu, y corren d'assí d'allá sens parar esment de l'herba. — ¡borrasca, temps rufol, ó ventadas!..

Si 'ls matins de primavera encara que hi hagi rosada abun lant, menjan á crema dent: — la rosada es sanitosa per las plantas!... Si ensuman l'herba y passen de llarch: — ¡rosada salada y pudenta deixada per mala boyra!...

Si se revoltan y belan molt: — ¡volen sal!...

EMILI PASCUAL Y AMIGÓ.

(De *L' Art del Pagés*.)

LISOL.

L' insecticida mes enérgich. No es tóxic, ni corrosiu, ni perillós. Destruheix tota classe de larvas, ous é insectes *enemichs de la vinya*, del *arbres fruyters* y de las *hortalissas*, d' efectes segurs contra la *serpeta* y *demés cotxinillas* del taronger, llimoner, olivera, garrofer, etc., aixís com contra tota classe de pugons.

D' ús indispensable en *remaderia* pera la neteja y curació de las maluras micróbicas del *bestiar* aixís com pera 'l sanejament de quadras, corts, galliners, etc.

PREUS } A 2'50 pessetas pot de 1 kilo.
» 2 » kilo en llaunas de 12 kilos.

De venda, en la casa dels fabricants

MORA Y C.^A

Ronda de Sant Antoni, 60.—BARCELONA
y en las principals droguerías d' Espanya.

J. ESPINÁS S. EN C.

BARCELONA.—SANS

GUANOS QUÍMICHS—ORGÁNICHS

especials per canem y patatas

Premiats ab medalla d' or á la Exposició Monográfica de la Patata (1901).

Primeras materias

Serradura fina y granada de banya, pel y pota, etc., etc.

RIQUESA GARANTIDA

Vda. y Fills de B. Cazeneuve

BARCELONA: Llealtat, 6

Fabricants y preparadors d' adobs organichs.—Serradura de banya y potarró fina y granada.—Desperdicis de pells y llanas.

Apropòsit pera las vinyas, cánem, blat, arbres, etc.

CASA DE PAGÈS Per aquesta temporada se 'n llogará una que tingui las següents condicions: gran, amoblada, aprop de població y d' estació de carril.—Dirigirse á l' Administració de la REVISTA.

Disponible

ANALISSIS QUIMICHS á preus módichs, per l' enginyer quimich PERE SALAS, plassa Major, Sabadell.

EN VENDA

Dos billars ab els seus accessoris

SON VENTURERS

Dirigirse á la Administració d'aquesta Revista
